

اصول حاکم بر استفاده کشورها از ماهواره،
برای پخش برنامه‌های تلویزیونی

■ سازمان ملل متحد و حقوق فضای فرا جو^(۱)

شماره‌ی ۳۳/۱۶ به تاریخ دهم نوامبر ۱۹۷۸، شماره‌ی ۳۴/۶۶ به تاریخ پنجم دسامبر سال ۱۹۷۹ و شماره‌ی ۳۵/۱۴ خود به تاریخ سوم نوامبر سال ۱۹۸۰، و قطعنامه‌ی شماره‌ی ۳۶/۳۵ خود به تاریخ هجدهم نوامبر سال ۱۹۸۱ که در آن تصمیم گرفته شد تا در سی و هفتمین اجلاس سازمان ملل توافقی در زمینه‌ی پیش‌نویس اصول حاکم بر چگونگی استفاده‌ی کشورها از ماهواره‌های زمینی برای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی به عمل آید، با تقدیر از کوششهای کمیته‌ی

مجمع عمومی سازمان ملل با توجه به قطعنامه‌ی شماره‌ی ۲۹۱۶ (XXVII) خود به تاریخ نهم نوامبر سال ۱۹۷۲، که در آن لزوم تدوین اصول حاکم بر نحوه‌ی استفاده‌ی کشورها از ماهواره‌های زمینی برای پخش بین‌المللی مستقیم تلویزیونی و آگاهی از اهمیت انعقاد پیمان یا پیمانهای بین‌المللی تأکید شده است و نیز با توجه به قطعنامه‌های شماره‌ی ۳۱۲۸ (XXVIII) به تاریخ هجدهم دسامبر سال ۱۹۷۳، شماره‌ی ۳۲۳۴ (XXIX) به تاریخ دوازدهم نوامبر سال ۱۹۷۴، شماره‌ی ۳۳۸۸ (XXX) به تاریخ هیجدهم نوامبر سال ۱۹۷۵، شماره‌ی ۳۱/۸ به تاریخ هشتم نوامبر ۱۹۷۶، شماره‌ی ۳۲/۱۹۶ به تاریخ بیستم دسامبر ۱۹۷۷،

۱- گزارش حاضر از جزوه‌ی پیمانها و اصول سازمان ملل متحد - فصل فرای جو - چاپ دفتر استفاده صلح جویانه از فضای فراجو - وین - اتریش - ۱۹۹۴ منتقل شده است.

استفاده از ماهواره باید به روشی انجام شود که با حقوق حاکمیت کشورها، از جمله اصل عدم دخالت و نیز حق هرکس برای جستجو، دریافت و رساندن اطلاعات و نظرات - چنانکه در اسناد سازمان ملل، محترم شمرده شده است - منافات نداشته باشد.

۲- چنین فعالیتهایی باید مشوق نشر آزاد و مبادله‌ی دو طرفه‌ی اطلاعات و دانش در زمینه‌های فرهنگی و علمی باشد و به توسعه‌ی برنامه‌های آموزشی، اجتماعی و اقتصادی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، کمک کند؛ کیفیت زندگی همه‌ی انسانها را ارتقا دهد و با احترام به تمامیت حقوق سیاسی و فرهنگی کشورها برنامه‌های سرگرم کننده‌ای را پخش کند.

۳- این فعالیتها باید مطابق روشی سازگار با توسعه‌ی تفاهم دو جانبه و تقویت روابط دوستانه و همکاری صمیمانه بین همه‌ی کشورها و مردم در راه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی انجام شود.

ب- مصداق حقوق بین‌الملل

۴- فعالیتهای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با استفاده از ماهواره باید مطابق با حقوق بین‌الملل، جمله: «منشور سازمان ملل متحد، پیمان اصول حاکم بر فعالیتهای کشورها در اکتشاف و استفاده از فضای فراجو، از جمله ماه و سایر سیاره‌های خاکی (مصوب تاریخ

استفاده‌ی صلح جویانه از فضای فراجو و زیر کمیته‌ی قانونی آن در رعایت مقررات مطروحه در قطعنامه‌های مذکور، با توجه به اینکه آزمایشهای گوناگونی در زمینه‌ی پخش مستقیم با استفاده از ماهواره انجام شده است و چند سیستم ماهواره‌ای پخش مستقیم در بعضی از کشورها راه‌اندازی شده و امکان دارد تا در آینده‌ی بسیار نزدیک استفاده از آنها عمومی و بازرگانی شود و نیز با توجه به اینکه فعالیت ماهواره‌های پخش مستقیم در سطح بین‌المللی آثار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بین‌المللی مهمی خواهد داشت و با اعتقاد به اینکه تدوین اصولی برای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی منجر به تقویت همکاری در این زمینه بین کشورها و افزون بر این، تقویت قوه‌ی اجرایی هدفها و اصول منشور سازمان ملل خواهد شد، اصول حاکم بر چگونگی استفاده‌ی کشورها از ماهواره‌ها برای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی را در سطح بین‌المللی، در ادامه ارائه می‌شود.

اصول حاکم بر چگونگی استفاده‌ی کشورها از ماهواره‌های زمینی در سطح بین‌المللی برای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی

الف- مفاد و هدفها

۱- فعالیتهای در زمینه‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با

۲۷ ژانویه سال ۱۹۶۷) مقررات مربوط به کنوانسیون ارتباطات بین‌المللی و مقررات رادیویی آن و اسناد بین‌المللی مربوط به ایجاد روابط دوستانه و همکاری در میان کشورها و حقوق بشر» باشد.

پ- حقوق و مزایا

۵- هر کشوری حقوق برابری دارد تا در زمینه‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با استفاده از ماهواره، فعالیت کند و اجازه‌ی چنین فعالیت‌هایی را توسط اشخاص و نهادهای تحت حاکمیت خود صادر کند. همه‌ی کشورها و مردم حق دارند و باید از مزایای چنین فعالیت‌هایی بهره‌مند شوند. دسترسی به تکنولوژی در این زمینه باید برای تمام کشورها، بدون تفاوت گذاشتن شرایط پذیرفته شده‌ی دو جانبه از سوی همه‌ی کشورهای ذیربط، ممکن باشد.

ت- همکاری بین‌المللی

۶- پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با استفاده از ماهواره‌ها باید براساس همکاری بین‌المللی باشد و آن را تشویق کند. چنین همکاری‌هایی باید از نظم و ترتیب و چارچوب مناسبی برخوردار باشد. باید اهمیت ویژه‌ای برای نیازهای کشورهای در حال توسعه در استفاده از پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی، با استفاده از ماهواره، برای دستیابی به هدفهای توسعه‌ی ملی آنان قائل شد.

ث- حل و فصل صلح آمیز اختلافها

۷- هراختلاف بین‌المللی که از فعالیت‌هایی که این اصول ناشی شود، باید از راه روشهای موجود پذیرفته شده توسط طرفین، برای حل و فصل صلح آمیز اختلافها، مطابق با مقررات منشور سازمان ملل، حل و فصل شود.

ج- مسؤلیت کشورها

۸- کشورها باید مسؤلیت بین‌المللی برای فعالیت در زمینه‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با استفاده از ماهواره را که خود انجام می‌دهند یا در قلمرو حاکمیت آنان انجام می‌گیرد بپذیرند و مسؤلیت تطبیق چنین فعالیت‌هایی را با توجه به اصول مطرح شده در این سند، به عهده بگیرند.

۹- هنگامی که پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی با استفاده از ماهواره توسط یک سازمان بین دولتی بین‌المللی انجام می‌گیرد، مسؤلیت پیش گفته در بند هشتم این سند، به عهده‌ی هر دو سازمان مزبور و کشورهای ذینفع در آن است.

چ- وظیفه و حق مشورت

۱۰- هرکشور پخش کننده یا گیرنده‌ی عضو در سرویس ماهواره‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی، که موظف است کار مشاوره را با هر دولت پخش کننده یا گیرنده‌ی دیگر عضو همین سرویس انجام دهد، باید بی‌درنگ به مشاوره با کشور یا کشورهای

صلح جویانه و استفاده از فضای فراجو، باید با جزییات کامل، ماهیت چنین فعالیتهایی را به اطلاع دبیرکل سازمان ملل برسانند. دبیرکل با دریافت این اطلاعات باید آنها را سریع و به طور مؤثر به سازمانهای متخصص و فعال در این زمینه، مردم و جامعه‌ی علمی بین‌المللی برساند.

د- مشاوره و قرارداد میان دولتها

۱۳- کشوری که در نظر دارد سرویس ماهواره‌ای پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی را در سطح بین‌المللی راه‌اندازی یا تصویب کند، باید بی‌درنگ کشور یا کشورهای گیرنده‌ی چنین تصمیمی را مطلع کند و با هر کدام از این کشورها مشورت نماید.

۱۴- هر سرویس پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی در سطح بین‌المللی از راه ماهواره باید فقط پس از برآورده شدن شرایط پیش گفته در بند سیزدهم و براساس قراردادها و یا حل و فصل مطابق با اسناد مربوط به اتحادیه‌ی ارتباطهای بین‌المللی و مطابق با این اصول، انجام پذیرد.

۱۵- با توجه به انتشار اجتناب‌ناپذیر خارج از حدود تابش سیگنال ماهواره‌ای، انحصاراً باید اسناد مربوط به اتحادیه‌ی ارتباطهای بین‌المللی رعایت گردد.

□ □ □

درخواست‌کننده‌ی مشاوره با توجه به فعالیتهای کشور یا کشورهای اخیر در زمینه‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای، بدون تعصب نسبت به مشاوره‌هایی که کشور یا کشورهای درخواست‌کننده‌ی مورد بحث ممکن است با هر دولت ثابت دیگری در این باره انجام دهند، پردازد.

ح- حقوق کپی رایت (چاپ و انتشار انحصاری برای مؤلف یا پدید آورنده) و همسایگی

۱۱- کشورها بدون لطمه زدن به مقررات مربوط به حقوق بین‌المللی، باید در ایجاد یک اساس دو جانبه و چند جانبه برای حفاظت از حقوق کپی رایت و همسایگی، با استفاده از قراردادهای مناسب میان کشورها و دولتهای ذینفع یا تمامیت‌های قانونی که تحت این حاکمیت عمل می‌کنند، مشارکت کنند. آنان در چنین همکاریهایی باید توجه ویژه به منافع کشورهای در حال توسعه، در استفاده از پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی برای شتاب دادن به مقاصد توسعه‌ی ملی مبذول دارند.

خ- ابلاغ به سازمان ملل

۱۲- کشورهای فعال یا مجاز برای فعالیت در زمینه‌ی پخش مستقیم برنامه‌های تلویزیونی با استفاده از ماهواره، به منظور تشویق همکاری بین‌المللی در بهره‌برداری